

Uagut Inuit ***Inuit Nunaanni*** nunaqartugut ima nalunaarpugut

1. Inuit Issittorlu

1.1 Inuit Issittumi najugaqarput. Inuit nuna, imaq, sikulu annertoorujussuit ataatsimut Issittumik ilisimaneqartut nunagaat. Immap nunallu uumasui naasuilu Issittup Imaata sineriaaniittut, masarsunniittut sikumiittullu isumalluutigaavut. Issittoq nunagaarput.

1.2 Inuit itsaaniilli Issittormiuussimapput. Itsarujussuarli Inuit Issittormiuussimapput. Nunarsuup avannaarsuani nunarput, *Inuit Nunaat*, Kalaallit Nunaanniit Canadamut, Alaskamut kiisalu Russit Naalagaaffianni Chukotkami sineriammut isuissimavoq. Oqaluttuarisaaneq nalunaarsorneqalinnigkkallarmalli Issittup nunaa imaalu atugaralugulu najugarisimavarput. Issittumi ilisimasavut misigisavullu immikkuallarilluinнарput aammalu inuunitsinni kulturitsinnilu tunngavigalutigit.

1.3 Inuit inuiaapput. Inuit avannaarsuani siammarsimagaluaqaluta inuiattut ataasiunerput katinngatigaarput. Ataasiunitsinnik misiginerput Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiannit (ICC), Inunnut Danmarkimi/Kalaallit Nunaanni, Canadami, USA-mi Russillu Naalagaaffianni nunaqartunut sinniisuusumit naggorissarneqarpoq naliuttorsiuutigineqartarlunilu. Inuiatttu inuiaat suulluunniit pisinnaatitaaffiinik pisinnaatitaaffeqarpugut. Pisinnaatitaaffiit tamakku ilaat nunat tamalaat aalajangersagaasigut suliffeqarfiisigullu akuerisaapput, soorlu *Naalagaaffiit Peqatigiit Angerfgeqatigiissutaat; Aningaasarsiornikkut, Mooqatigiinnikkut Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Nunat Tamalaat Angerfgeqatigiissutaat; Iliuuseqarneq pillugu Wienimit Nalunaarut Suliniullu*; Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiiffik; Issittumi Siunnersuisoqatigiffik; aammalu Amerikami Naalagaaffiit Suliniaqatigiiffiat.

1.4 Inuit nunat inoqqaaraat. Inuit nunat inoqqaaraat nunat inoqqaavisut pisinnaatitaaffeqarlutik pisussaaffeqarlutillu. Tamakku ilaatigut tassaapput pisinnaatitaaffiit nunat tamalaat inatsisigut naalakkersuinikkullu aalajangersagaasigut akuerineqarsimasut, soorlu Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffinni Peqatigiiffni Ataatsimiittartoqatigiit, Nunat Inoqqaavi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Immikkut Ilisimasalltaat, Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat 2007-imeersoq (UNDRIP), kiisalu aalajangersakkat allat.

Pisinnaatitaaffitsinni qitiusoq tassaavoq *nammineq aalajangiisinnaatitaaneq*. Taanna malillugu naalakkersuinikkut ingerlanissarput nammineerluinnarluta aalajangersinnaavarput, aningaasatigut, inooqatigiinnikkut, kulturikkut aammalu oqaatsitigut nammineerluinnarluta ineriartorsinnaalluta, aammalu nunatta pisuussuta qanoq pissallugit nammineerluinnarluta aalajangiisinnaalluta. Naalagaaffiit nammineq aalajangiisinnaatitaanerput ataqisussaavaat tamatumalu piviusunngornissaa suleqataaffigisussallugu. (Assersuutigalugu takukkit *Imuttaasutut Naalakkersuinikkullu Oisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Angerfgeqatigiissutaat [ICCPR], Art. 1.)*

Nunat inoqqaavisut pisinnaatitaaffitta ilaat amma tassaapput pisinnaatitaaffiit *Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaanni (UNDRIP)* akuerineqarsimasut tulliuullugillu taaneqartut, tamarmillu nunamut oqartussaanermt kiisalu Issittumi nunagisamut oqartussaataitanermt attuumassuteqartut: nammineq aalajangiinissamut pisinnaatitaaffik, naalakkersuinikkut ingerlanissamik nammineerluinnarluni aalajangiisinnaatitaaneq aammalu aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut, kulturikkut oqaatsitigullu nammineerluinnarluni ineriartorsinnaatitaaneq (Aalajangersagaq 3); nunap iluani namminersorsinnaatitaaneq imaluunniit imminut naalakkersorsinnaatitaaneq (Art. 4); naalagaaffiit peqatigalugit angerfgeqatigiissutinik, isumaqatigiissutinik allanilluunniit aaqqissuineknik akuersisinnaatitaaneq, malinnissinnaatitaaneq aammalu atorfitsisinnaatitaaneq (Art. 37); naalakkersuinikkut, inatsiseqarnikkut, aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut aammalu kulturikkut sullisiveqarfitta immikkuullarissut ingerlannissaannut nukitorsarnissaannullu pisinnaatitaaffik, (Art. 5); Aalajangiisarnerni pisinnaatitaaffitsinnut sunniuteqarsinnaasuni peqataanissamut pisinnaatitaaffik aammalu nunat inoqqaavisut aalajangiisarfitsinnik ingerlatsisinnaatitaaneq ineriartortitsisinnaatitaanerlu (Art. 18); nunagisatsinnik pisuussutsitsinnilla piginnissinnaatitaaneq, ineriartortitsinnaatitaaneq aqutsisinnaatitaanerlu kiisalu sulianik nunagisatsinnut pisuussutsitsinnullu sunniisinnaasunik uagut naqisimaneqarata paasismannilluarlatalu akuersiseqqaartinnata aallartisisoqannginnissaannik qularnaarinissamut pisinnaatitaaffik (Art. 25-32); eqqissisimanissamut isumannaallisaaissamullu pisinnaatitaaffik (Art. 7); aammalu avatangiisitsinnik allanngutsaaliuinissamut illersuinissamullu pisinnaatitaaffik (Art. 29).

1.5 Inuit Issittup inoqqaarai. Silarsuarmi inuiaat akornanni inuiattut, amma nunat inoqqaavisut, inissisimanerput, pisinnaatitaaffivut aammalu pisussaaffvut Issittumi nunami, avatangiisini, kulturikkut naalakkersuinikkullu immikkuullarissumik inissisimaffiusumi atorinneqarput. Tamanna Issittumi Siunnersuisoqatigiinni nunanit arfineq pingasunit ilaasortaaffigineqartumi akuerineqarsimavoq, suliniaqatigiiffillu taanna Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiata aataarutumik peqataasartutut inissisimaneratigut Inuit toqqaanartumik peqataaffigisarpaat (Art. 2).

1.6 Inuit naalagaaffinni Issittumiittuni innuttaapput. Naalagaaffinnut Issittumiittuni innuttaasutut naalagaaffiit taakku tunngaviusumik inatsisaanni, inatsisaanni, naalakkersuinikkut ingerlaasiini suliniutaannullu tamanut atuuttuni pisinnaatitaaffiit pisussaaffillu uatsinnut atuupput. Inuit nunat tamalaat inatsisaat naapertorlugit inuiattut pisinnaatitaaffii pisussaaffilu pisinnaatitaaffinnit pisussaaffinnillu siuliani taaneqartunit annikinnerulersinneqanngillat.

1.7 Inuit naalagaaffinni issittumiittuni nunap inoqqaavisut innuttaapput. Naalagaaffinnut Issittumiittuni nunap inoqqaavisut innuttaasutut naalagaaffiit taakku tunngaviusumik inatsisaanni, inatsisaanni, naalakkersuinikkut ingerlaasiini suliniutaannullu tamanut atuuttuni pisinnaatitaaffiit pisussaaffillu uatsinnut atuupput. Inuit nunat tamalaat inatsisaat

ISSITTUMI OQARTUSSAANEQ PILLUGU INUIT ISSITTORMIUT NALUNAARUTAAT

naapertorlugit inuiattut pisinnaatitaaffii pisussaaffilu pisinnaatitaaffinnit pisussaaffinnillu siuliani taaneqartunit annikinnerulersinneqanngillat.

1.8 Inuit naalagaaffinni issittumiittuni nunap naalakkersuinikkut immikkoortotaani nunap inoqqaavisut innuttaapput (statini, provinsini, territoriani nunallu immikkoortotaanni). Naalagaaffinnut Issittumiittuni, statini, provinsini, territoriani nunallu immikkoortotaanni nunap inoqqaavisut innuttaasutut naalagaaffiit naalakkersuinikkut immikkoortotaasa taakku tunngaviusumik inatsisaanni, inatsisaanni, naalakkersuinikkut ingerlaasiini suliniutaannullu tamanut atuuttuni pisinnaatitaaffiit pisussaaffillu uatsinnut atuupput. Inuit nunat tamalaat inatsisaat naapertorlugit inuiattut pisinnaatitaaffii pisussaaffilu pisinnaatitaaffinnit pisussaaffinnillu siuliani taaneqartunit annikinnerulersinneqanngillat.

2. Issittumi nunamut oqartussaaneq allanngoriartortuuvoq

2.1 “Nunamut oqartussaaneq” nunaqqatigiit imaluunniit nunap iluani avammullu sammisumik kimimiilluni oqartussalluinnarneranut tunngatinneqakkajuttarsimavoq. Nunamulli oqartussaaneq assortuussutigineqartarpoq, allanngortitassaanngitsumillu isumaqarani. Naalakkersueriaatsit nutaat, soorlu EU-kkutut ittut, ineriartortillugit nunamut oqartussaaneq pillugu isumatoqqat allanngulerput. Inuiaat pisinnaatitaaffiinik akuersinissaq siunertaralugu nunamut oqartussaaffiit qaleriisutut ittarput aammalu naalagaaffiit suleqatigiissut akornanni agguarneqakkajuttarlutik. Inuit Russit Naalagaaffianni, Canadami, USA-mit kiisalu Danmarkimi/ Kalaallit Nunaanni najugaqartut eqqarsaatigalugit nunamut oqartussaanermt kiisalu nunamut oqartussaasinnaatitaanermt tunngasut nunap inoqqaavisut Issittormiutut inuunivut, nunavut, kulturivut oqaatsivullu pillugit nammineq aalajangiisinnaatitaantsinnik akuersisitsiniarluta ataqqinilersitsiniarlutalu sivisuumik ilungersorsimanerujussuarput aallaavigalugu misissorlugulu nalilersuiffigisariaqarpoq.

2.2 Nammineq aalajangiisinnaatitaantsinnik paasininneq ataqpinninnerlu naalagaaffinni Issittumiittuni najugaqarfigisatsinni assigiinngitsumik sukkasseqarluu pisseeqarlungilu ineriartorpoq. 2008-imi novemberimi taasisitsinerup kingornagut Kalaallit Nunaanni nammineq aqutsineq annertuserujussuartussaavoq, ilaatigullu kalaallisut oqaatsit Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik kimimiillutik oqaasinnngussallutik. Canadami nunamik piginnittussaaneq pillugu isumaqatigiissutiit Inuit pisinnaatitaaffiinut pingaarnertut toqqamnaviupput; isumaqatigiissutillu atulernissaat ilaatigut assortusutaagaluarlutik taamaatooq nammineq aalajangiisinnaatitaanermt kiisalu nunamut oqartussaanermt nunallu oqartussaasinnaatitaanermt tunngasutigut pingaaruteqartuaanassapput. *Alaskami nunap inoqqaavisa nunamik piginnittussaaernerat pillugu inatsit* qulajarniarlugu pisinnaatitaaffillu tassuuna atorinneqartut akuerineqartinniarlugit annertuumik suli sulisoqartariaqarpoq. Chukotkami Russit Naalagaaffianiittumi Inuit pisinnaatitaaffii akuerineqarnissaat qularnaarniarlugu aqutsinnikkut suliat ikittuinnaat aallartinneqarsimapput. Pissutit taama ineriartornerisigut naalakkersuinikkut aaqqissuussinerit naalagaaffinni, nunap immikkoortuini inoqarfinnilu pissutsinut assigiinngitsunut naleqqussiartuaarneqassapput.

2.3 Issittumi nammineq aalajangiisinnaatitaantsinnut pisinnaatitaaffitta atornerini nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffivut pisussaaffivullu, pisinnaatitaaffiit pisussaaffillu inuiaat allat inooqatigisavut peqatigalugit atukkavut, kiisalu naalagaaffiit pisinnaatitaaffii pisussaaffilu oqimaaraqatigiissumik atorinniarlugit inatsisitigut aaqqissuussinerit aqputissarsiorfiusut ineriartortittuinнарpavut. Issittumi pisinnaatitaaffitsinnik angusaqarniartilluta sanilersivavut sanilersisattalu akornanni isummanik assigiinngitsunik naapisisiniarneq akareeqatigiinnerlu sorsuutigiuarpavut.

2.4 Nunat inoqqaavisa namminneq aalajangiisinnaatitaanerat nunallu assigiinngitsut naalakkersuisuisa akornanni sulinermt peqataasinnaatitaanerat nunat tamalaat aalajangersagaasigut allatigullu aaqqissuussinerisigut akuerineqaraluttuinнарput, kiisalu nunap iluani pissutsinut tunngasuinnaajunnaarlutik nunanut allanut tunngatinneqariartulerlutik. (Soorlu takukkit: *ICCPR*, Art. 1; *UNDRIP*, Art. 3, Nunat Avannarliit Saamit pillugit Angerfgeqatigiissutsissaannut Missingiut, Art. 17, 19; *Nunavumi nunamik piginnittussaneq pillugu isumaqatigiissut*, Art. 5.9).

2.5 Inuit Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut peqataasarput kiisalu oqallinnernut isumaqatigiinniarnernullu toqqaanartumik imartuumillu peqataasarlutik. (Aamma takuuk Issittumi Siunnersuisoqatigiit Pilersinneqarnerat pillugu Ottawamiit Nalunaarut 1997-imeersoq).

2.6 Nunat Issittumut sineriallit nunamut oqartussaaneq pillugu isumaqatigiinngissutiit aaqqinniarnnerini nunat tamalaat suleriaasiinik nunallu tamalaat inatsisaannik atuisarnissaminnik akuersereeraluarlutik (Takuuk *Ilulissaniit Nalunaarut* 2008-imeersoq) Issittumi nunamut oqartussaanermt tunngasunik oqallinnerminni nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik atulersitsiniarluni illersuiniarlunilu nunat tamalaat suleriaasiinik aalajangersagaanillu atuinissartik iluatsingitsoorpaat.

ISSITTUMI OQARTUSSAANEQ PILLUGU INUIT ISSITTORMIUT NALUNAARUTAAT

3. Inuit, Issittoq Nunamull Oqartussaaneq: Siumut isigaluni

Iliuuseqarnermi toqqammavissat

3.1 Inuiaat Issittormiut aammalu naalagaaffiit iliuuseqarnerini, taakkulu akunnerminni iliuuseqartnererini, nunanullu tamalaannut tunngasutigut iliuuseqartnererni inatsiisit toqqammavigneqartassapput.

3.2 Inuiaat Issittormiut aammalu naalagaaffiit iliuuseqarnerini, taakkulu akunneminni iliuuseqartnererini, nunanullu tamalaannut tunngasutigut iliuuseqarnermi silarsuarmi avatangiisit isumannaatsuunissaat, aaqqiagiinnginnerit eqqissisimasumik aaqqinneqartarnissaat, aammalu nunamut oqartussaanerup kiisalu Issittumi nunamut oqartussaanisamut pisinnaatitaaffiit kiisalu nammineerluni aalajangiisinnaatitaanerup avissaartitassaanngilluinнарnerat ataqqineqartassapput.

Inuit suleqativittut

3.3 Issittumi nunamut oqartussaanisamut pisinnaatitaaffiit kiisalu Inuit namminneerlutik aalajangiisinnaatitaanerat kiisalu pisinnaatitaaffiit allat avissaartitassaanngilluinнарmata Issittumi nunanut tamalaanut tunngasutigut iliuuseqartnererni Inuit peqataanerat naalagaaffinnit akuerineqartariaqarpoq.

3.4 Suni alani assigiinngitsuni, soorlu Inuit Issittumi uumasusileqarfinnik ilisimaarinnilluinnarnerat eqqarsaatigalugu aammalu pisuussutinik iluaquteqarnermi piujuaanartitsinissap naleqquttumik naqissuserneqartariaqarnera eqqarsaatigalugu Issittumi nunat tamalaat akornanni sulinermi Inuit peqataanineqarnerat tigussaasunik iluaqutissartaqarpoq.

3.5 Inuit isumaqataanerat, immikkut piginnaasaat isumaallu nunat tamalaat akornanni pisartut Issittumut attuumassuteqartut ineriartorneranni pinngitsoorneqarsinnaanngillat; soorlu makkunani: silarsuarmi avatangiisit isumannaatsuunissaat; piujuaanartitsifiusumik ineriartortitsineq; sakkutuulersuineq; inuussutissarsiuutigalugu aalisarnek; assartuineq; inuit peqqinnerat; aammalu aningaasarsiornikkut inooqatigiinnikku ineriartortitsineq.

3.6 Naalagaaffiit Issittumut pisuussutaannullu isiginiaraluttuinнарnerat, silallu allanngoriartorneratigut Issittup tikikkuminarsiaruinnarnera ilutigalugu Inunnik suleqatitut peqataatitsineq Issittumi nunamut oqartussaaneq apeqquittilla tamatumunnga assingusut pillugit nunat ataasiakkaat nunallu tamalaat aalajangiiniartarnerini tamani qitiulluinnarpoq, apeqqutit tamakku soorlu tassaapput: Issittoq kikkut pigigaat, Issittoq kikkut angallavigisinnaagaat, Issittumi kikkut ineriartortitsisinnaatitaanerсут, aammalu Issittumi inooqatigiinnikkut avatangiisitigullu annerujartuinnartumik sunniernermt kikkut akisussaanserut. Aalajangiinerit tamakku ilisimasanik misillitakkanillu immikkuullarissunik tunniussassaqarfigaavut. Issittumi oqartussaaneq pillugu siunissami aalajangiiniartarnerni Inuit peqataatinneqarnerat Inunnut nunarsuarmioqatigiinnullu iluaqutaassaaq.

3.7 Silarsuarmi, nunat tamat akornanni nunallu inoqqaavisa akornanni naalakkersuinikkut sulinermi Inuit annertuumik peqataatinneqassappata nunat inoqqaavisa aningaasarsiornikkut, kulturikkut ileqquotoqqatigullu illersugaanerat siursagaanerallu pillugu naalagaaffiit nutaamik suleqatigineqalertariaqarput. Suleqatigiinnermi akuerineqartariaqarpoq Issittu pisuussutaanik suliffissuaqarnikkut ineriartortitsisoqarsinnaammat aatsaat Inuit inuunerannut tamannut iluaqutaassappat avatangiisivullu paarilluarneqassappata.

Silarsuarmioqatigiit suleqatigiittariaqnerat

3.8 Issittumut tunngatillugu annerusumik paarlaasseqatigiittoqartarluni suleqatigiittoqartariaqarlunналerpoq, pingartumik silap allanngoriartorneranut tamatumalu sunniutaanut tunngasutigut kiisalu aningaasarsiornikkut inooqatigiinnikkullu nammanneqarsinnaasumik ineriartortitsineq eqqarsaatigalugu. Eqqaamioriit suleqatigiiffii Issittumi naalagaaffinnik, naalagaaffinnik Issittup avataanniittunik Issittullu inoqqaavinik katersuiffiusut nunat tamalaat paarlaasseqatigiittarnerannut suleqatigiinnerannullu aqqutaaluarsinnaapput.

3.9 Silarsuarmi avatangiisit isumannaasutinneqarnissaat sulissutigineqassappat silap allanngorneratigut sorsuagassat sioringersornerini silarsuarmioqatigiit ataqatigiissumik sulisariaqarput, silaannarmik kiatsinnartumik inuit aniatitsinerat unisinniarlugu pilersaarusoqatigiittoqartariaqarluni, Issittumi tassanilu inoqarfinni silap allanngornerinut naleqqussarneq pillugu ungasissoq isigalugu suliniusiortoqartariaqarluni.

3.10 Silap allanngorneratigut ajornartorsiutaalersut annertussusiat pissutigalugu gassinik kiatsinnartunik aniatitsineq unitsinniarlugu iluanullu saatsinniarlugu iliuuseqartoqassappat naalagaaffiit Issittumiittut inuilu tamakkiisumik peqataasariaqarput aammalu naalagaaffiit Issittumiit

inuilu nunat tamalaat malittarisassaannik angerfgeqatigiissutaannillu malinninnissaminnut piumassuseqartariaqarlutik.

Issittumi inoqarfiit ingerlalluurtut

3.11 Issittumi kiatsikkiartortumi aningaasarsiornikkut periarfissat malersorniarlugit naalagaaffiit imaaliortariaqarput: (1) aningaasarsiornikkut ingerlatat piujuaanartitsinermik tunngaveqalersissallugit; (2) pisuussutinik ulorianartumik atuipilunneq pinngitsoorniassallugu; (3) Inuit inuuniarnerminni atugaat nunani ataasiakkaani nunanilu tamalaani inuuniarnermi atukkanut nalinginnaasunut taakkulu minnerpaaffissaannut naapertuuttunngortissallugit; (4) inuttusutsip inuillu assigiinngitsut katitigaanerisa allannupiloornissaat nunat inoqqaavinik artorsartitsisussaq ikinnerussuteqalersitsisussarlu tassanngaanartumik annertuumillu pisinnaasoq pinngitsoortissallugu.

3.12 Issittumi nunamut oqartussaaneq oqartussaanermtullu pisinnaatitaaffiit tunngavii, siammariartornissaa nuannaarutigineqarnissaalu pissappata Issittumi inoqarfiit ingerlalluartariaqarput imminnullu nammassinnaasariaqarlutik. Tassalu “oqartussaaneq nammineq nunagisami aallartittarpoq”

Siunissaq isigalugu suleriaatsinik maamngaaq ineriartortitsineq

3.13 Issittumi nammineq aalajangiinissamut pisinnaatitaaffivut atussavavut suleqatigiiffiit ilaatigut makkusutut tunngavigalugit: Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat aammalu Issittumi Siunnersuisoqatigiit, nunat tamalaat aalajangersagaat Issittumut tunngassuteqartut, soorlu *Imarpiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiift Angerfgeqatigiissutaanni* immanut sikuusunut aalajangersakkat, aammalu nunat tamalaat suliniaqatigiiffiisa suleriaasiyalu Issittumut tunngasortaat, soorlu Naalagaaffiit Peqatigiinni Nunat Inoqqaavi pillugit Oqallittarfik, Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit Tunngaviusumillu Kiffaanngissuseqarfi pillugit Naalagaaffiit Peqatigiinni Immikkut Nalunaaruteqartartut, aammalu *Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaat* .

4. Issittumi oqartussaaneq pillugu Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiata Avammut Nalunaarutaa

4.1 November 2008-imi Nunat Tamalaat akornanni Inuit ulluanni, Inuit siuttui Kalaallit Nunaanneersut, Alaskameersut aammalu Canadameersut Issittumi Oqartussaneq pillugu Inuit Siuttuisa Siullermeerlutik Canadap ilaani Nunaviup illoqarfiisa ilaani Kuujuuarmi katersuupput. Maluginiarpарput Issittumi oqartussaaneq pillugu *Ilulissaniit Nalunaarummi* 2008-imeersumi Issittumi naalakkersuisut tallimaasut nunat tamalaat inatsisaat, nunamik piginnittussaanermik isumaqatigiissutiit aammalu namminersorneq pillugu suliat aqqutigalugit Inuit pisinnaatitaaffeqarnerannik naammattumik akuersisimannginerat. Katersunnermi tassani Issittumi oqartussaaneq pillugu aalajangiiniarnerit pillugit aarleqquteqarnitsinnik ataatsimoorluta ersersitsivugut, aarleqqutit tamakku qanoq iliorfigisariaqarnerannik misissuilluta, aammalu Issittumi oqartussaneq pillugu pisoretatigoortumik nalunaaruteqartoqarnissaanut assut tunniusimalluta.

4.2 Issittumi nunat tamalaat sulinerat aammalu Issittumi nunat tamalaat aaqqiagiinnginnerannik aaqqiiniarnerit naalagaaffiit Issittumiittut naalagaaffillunniit allat kisermaassassarinngilaat; Issittulli inoqqaavinит amma susassarineqarput. Issittumi nunat tamalaat suleqatigiiffiinik ineriartortitsinerми, soorlu assigiinngitsunik qaffasisulinnik naalakkersuinikkut periaasisiornermi aammalu nunat inoqqaavisa suliniaqatigiiffeqarneranni naalagaaffiit Issittumiittut nunamut oqartussaaaneq oqartussaanermtullu pisinnaatitaaneq pillugu anguniagatoqaat aammalu nunanut allanut tunngasutigut naalagaaffiit kisermaassiniartarnerat pitarneqartariaqarput.

4.3 Issittumi nunamut oqartussaaaneq oqartussaanermullu pisinnaatitaaffiit Issittumi nammineq aalajangiisinnaatitaanermt avissaartitissineqarsinnaajunnaarlunnarsimapput. Taamaammat Inuit naalagaaffillu Issittumiittut Issittup siunissaa ilusilersorniarlugu qanittumik aaqqissorluakkamillu suleqatigiittariaqarput.

Uagut Inuit Inuit Nunaanneersugut, Avammut Nalunaarummut matu-munnga aammalu suleqatigiinnermik Inuit pisinnaatitaaffinnik, inissisi-manerannik akisussaaffinnillu tamakkiisumik akuersiffiusumik aqqutsi-uiiffiusumillu naalagaaffinnik Issittumiittunik allanillu suleqateqarluni pilersitsinissamut tunniusimalluinnarpugut.

	
<i>Patricia A.L. Cochran ICC-mi Siulittaasoq</i>	
	
<i>Edward S. Itta Alaskamit Siulittaasup Tullia</i>	<i>Tatiana Achirgina Chukotkamit Siulittaasup Tullia</i>
	
<i>Duane R. Smith Canadamit Siulittaasup Tullia</i>	<i>Aqqaluk Lynge Kalaallit Nunaannit Siulittaasup Tullia</i>

Kalaallit Nunaanni, Canadami, Alaskami Chukotkamilu Inuit sinnerlugit, Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat, Aprili 2009.